

Machiel de Graaf

De heer **Kuiper** (ChristenUnie):

Voorzitter. De heer De Graaf begon zo hoopvol met de opmerking dat hij met een boodschap van vernieuwing komt. Hij zei ook dat weerstand daartegen weerstand tegen vernieuwing is. De weerstand die dit oproept, heeft volgens mij niets te maken met vernieuwing maar met het opnoemen van lijstjes van banen die mensen hebben terwijl zij parttime politicus zijn, met een pleidooi voor de afschaffing van de Eerste Kamer en met een felicitatie aan de PVV zelf voor alle dingen die de heer De Graaf zo goed vindt aan zijn partij. Kan hij nog eens aangegeven wat het vernieuwende is in zijn voorstellen?

Is de heer De Graaf nu lid is geworden van deze Kamer ook toegetreten tot de elite van dit land?

De heer **Machiel de Graaf** (PVV):

Voorzitter. Ik hoor een aantal vragen. Ik begin met de laatste. Nee, de PVV is niet toegetreten tot de elite van dit land, wel tot een elitaire club. Toetreden tot de elite is ook een mentaal proces. Voor ons is dat het oversteken van de Rubicon.

De heer **Kuiper** (ChristenUnie):

Voorzitter. Dat lijkt mij nu echt een woordenspel. De heer De Graaf is wel toegetreten tot een elitaire club, maar wil daarover van alles en nog wat zeggen. Ik denk dat dit niet deugt. Ik hoop dat de heer De Graaf dat anders zal gaan zien en de Kamer niet op deze manier blijft bejegenen.

De heer **Machiel de Graaf** (PVV):

Voorzitter. Nogmaals dank voor het antwoord. Het gaat om de elitaire club. Oké, dat kan een woordenspel zijn. Voor de rest ben ik er heel duidelijk en helder in. Wij hebben onze visie op deze Kamer. Het is onderdeel van de vernieuwing. Andere partijen hebben het ook al gezegd. Wij brengen het wederom in. Ik heb vanaf het begin gezegd dat het gaat om de beweging om ook te luisteren naar de stem van mensen die het echt slecht hebben in dit land en wier stem hiervóór amper gehoord werd. Daarnaast gaat het om een realistische kijk op de maatschappij. Wij moeten gewoon eens anders tegen zaken aankijken dan tot nog toe in het brede midden gebruikelijk is. Dat wekt inderdaad weerstand op. Die weerstand ondervinden wij ook. Dat maakt zaken soms harder. Daar lopen wij niet voor weg. Leuk is anders, maar het is de rol die wij als Partij voor de Vrijheid te vervullen hebben. Daarbij wil ik het laten, voorzitter.

De **voorzitter**:

Dames en heren. Wij hebben nu drie sprekers gehad. Zij hadden samen 85 minuten spreektijd gevraagd. Wij hebben inmiddels 130 minuten verbruikt. Bijna de helft daarvan is opgegaan aan interrupties. Ik vind het prima, maar wij moeten wel een beetje naar het horloge kijken, ook omdat wij nog even moeten afwachten wat er vanavond aan de overzijde moet gebeuren in het kader van de voorbereiding op de top in Brussel morgen.

Interrumpen mag, dat hoort ook bij de algemene politieke beschouwingen, maar als het niet echt noodzakelijk is, zou ik enige terughoudendheid willen vragen.

Het woord is aan de heer Brinkman voor zijn maiden-speech, althans in deze Kamer.

De heer **Brinkman** (CDA):

Voorzitter. Buiten is er meer te zien dan de Hofvijver. Europa bracht ons vrede en welvaart. Piekerend over de dilemma's van deze tijd zien we nu dat allerlei mensen, opvattingen, goederen en diensten buiten onze macht rondzwerven en dat economische groei meer buiten ons deel van de ontwikkelde wereld plaatsvindt. Wij komen er dus met herkenbare gevoelens van onthechting, niet met terugtrekken op het eigen erf; ook niet met alleen kostenbesparingen in die wereldwijde competitie. We moeten opnieuw uitvinden waarin wij goed, beter, best zullen zijn en we moeten zinvolle diensten en producten leveren op de tijd die de klant vraagt. Dat betekent zoeken naar verbeteringen in onze vrijwillige en betaalde productiviteit. Tegelijkertijd wordt de planeet waarop deze ontwikkelingen plaatsvinden minder groen en dus onze bestaansgrond kostbaarder. Overheden worstelen met de vraag, hoe zij met deze veranderingen moeten omgaan. Hun last van eerdere toezeggingen, verwachtingen en risico's wordt in deze magere jaren zichtbaar te zwaar, maar de publieke opinie moet kennelijk nog wennen aan het idee dat markten zowel als opvattingen en gedragingen van veelkleurige mensen wereldwijd hun eigen dynamiek hebben en dat voor niks alleen de zon opgaat!

De troonrede geeft ons gelukkig weer hoop in deze tijd vol somberheden. Immers, wij allemaal worden opgeroepen om met onze gezamenlijke kracht en ambitie de begripelijke zorgen van dit moment te lijf te gaan. Wat willen wij wel? Niet: wat willen wij niet? Die vorstelijke woorden klinken trots en worden ondersteund door cijfers. Het kabinet presenteert immers een begroting waaruit blijkt dat in de periode 2011–2015 netto nog 27 mld. meer door de totale overheid wordt uitgegeven, waarvan alleen al in de zorg 13 mld. en de inkomsten ook nog met 38 mld. stijgen. De koopkracht komt gemiddeld nu op het niveau van 2007. Die cijfers poetsen de zorgen over de schulden en de volatiliteit van markten niet weg, maar we moeten de investeerders en consumenten – in die volgorde – niet in de put praten door het overbelichten van noodzakelijke aanpassingen, die het CDA overigens al in zijn verkiezingsprogramma bepleitte. Bewegingloosheid van onszelf en van onze economie is nu wel het laatste wat we kunnen gebruiken. Alleen al daarom verdient het kabinet lof dat het niet onder het Malieveld dekking zoekt. Laten we ons niet te veel schuldig maken aan "Micawberisme" nu de overheidsschuld van 2011 op 2012 nog met 16 mld. oploopt. Heel Engeland weet dat dit betekent: meer uitgeven dan er binnenkomt. Micawber wist in theorie heel goed hoe het moest, maar had moeite met de praktijk. Laten we daarom ons zijn woorden aan David Copperfield ter harte nemen: "Mijn raad ken je: met een jaarlijks inkomen twintig pond, met jaarlijkse uitgaven negentien pond en een halve shilling, heb je als resultaat geluk. Met een jaarlijks inkomen van twintig pond en jaarlijkse uitgaven twintig pond en een halve shilling is het resultaat: misère."

Er zijn ook andere tekenen van hoop. De wijkverpleegkundige komt terug en er zijn weer ooevaars bij de poldersloten. Het is dus niet allemaal krimp en kramp, maar we zijn er nog niet. Sommigen voelen zich tegenwoordig immers steeds meer buiten de maatschappij staan, zijn boos of bang voor snelle verandering. Nog eens een grote groep acht zich zelfredzaam en maakt zich snel uit de voeten als er een beroep op hen wordt gedaan. De overheid komt nog weinig plichtsgetrouwe burgers tegen. Ge-

lukkig is er nog steeds een forse groep verantwoordelijke burgers die te porren zijn voor een betere samenleving. Het wordt dus de kunst niet om schuldgevoel te gaan prediken of neerbuigend te doen over deskundigen omdat we het zelf allemaal beter lijken te weten, maar ons wel te concentreren op wat in het algemeen belang als een zinvolle balans tussen rechten en plichten in de komende tijd mag worden beschouwd. Weer normaal doen en je gezond verstand gebruiken is daarbij zo gek nog niet. Meewerken naar vermogen wordt terecht de nieuwe norm. Is meer inschaling in beginnende cao-schalen op het gewone werk daarbij behulpzaam, plus meer marktconforme beloning in wat nu nog WSW heet?

Voorzitter. Vanuit ons nog altijd stevige economisch fundament zijn er kansen te over in de uitdagende wereld waarin de nieuwe generaties opgroeien. Ontwennen aan subsidies in lijn met wat de Rekenkamer adviseert, voor diepte-investeringen een beetje lenen, meer zelf bijdragen, dat is wat op eigen benen staan zo aantrekkelijk, want onafhankelijk maakt. Gelukkig zijn er veel actieven die onze zorgen over het te grote aantal inactieven willen helpen terugdringen. Daardoor krijgen ouderen ook meer zekerheid dat ze niet aan hun lot zullen worden overgelaten. Er is echter een overdaad aan regelingen waarin mensen, instellingen en bedrijven eerder gewantrouwd dan vertrouwd worden. Er is dringend behoefte aan een zichtbare bereidheid om te leren van die fouten uit het verleden. Hoezeer ook de overheid ons vertrouwen verdient, zij dient ons ook te vertrouwen. Daarbij zijn wij niet kritiekloos over de nieuwe tijd en niet zonder zorgen, maar het verleden is voorbij. Angst voor verandering blijft een slechte raadgever; ambitie en hoop zijn een betere leidraad voor nu en zijn ook nodig om snel, gezamenlijk en praktisch te handelen.

Wij blijven daarbij trouw aan de huisregel van dit land dat we respect voor elkaar hebben in alle religieuze en overige verscheidenheid. Daarom al verdient het wetsontwerp inzake de zorgvuldige religieuze slacht hier niet onze steun. Of je nu jood bent, islamiet of gereformeerd, de charme van deze wendbare tijd zit hem in de uitdagingen voor mensen die niet bij de pakken willen neerzitten, die bereid en in staat zijn hun verantwoordelijkheid te dragen en die hun eigen kansen willen grijpen: in het vliegtuig op weg naar een nieuwe zakenrelatie in Sjanghai of als wijkverpleegkundige met liefdevolle persoonlijke aandacht in het vertrouwde Leiden-De Kooi.

De heer **Koffeman** (PvdD):

Voorzitter, ik begrijp dat de heer Brinkman pleit voor een groot respect voor religieuze diversiteit. Hij haalt daarbij het verbod op de onverdoofde slacht aan. Kan hij dat linken aan bijvoorbeeld het voorstel van het kabinet om gezichtsbedekkende kleding te verbieden? De heer Brinkman vindt dus kennelijk dat religieuze vrijheden ingeperkt mogen worden, maar als het gepaard gaat met bijvoorbeeld het verbeteren van leefomstandigheden van dieren zegt hij: afblijven, niet doen?

De heer **Brinkman** (CDA):

Het is redelijk dat personen elkaar in het openbaar kunnen herkennen. Daarop had het kabinet het oog. Voor het overige verwijs ik de heer Koffeman graag naar onze schriftelijke inbreng bij het wetsvoorstel waaraan hij zijn vraag relateert. Hij zal zien dat er ook andere argumenten door ons worden gehuldigd. Ik heb de nadruk gelegd op het argument dat ik zojuist heb gebruikt. Ik denk dat wij

hier nog alle gelegenheid krijgen om over dat wetsvoorstel met elkaar te spreken.

Voorzitter. De wendbare, multipolaire en kleurrijke samenleving waarop ik zojuist duidde, heeft meer toekomst dan een die thuis met opgeheven vinger naar Den Haag de schuldvraag blijft opzoeken voor alles wat tot ontevredenheid zou kunnen stemmen. Pech of geluk regelt de overheid nu eenmaal niet.

Zo'n wendbare bevolking erkent volmondig dat één op elke drie banen in dit land afhankelijk is van de exportmogelijkheden van onze goederen en diensten. Zo'n wendbare denkwereld pakt zijn kansen door betere benutting van ieders talenten en door in dit land toptalenten ruimer baan te geven. Zo'n wendbare economie laat mensen nu tot hun 67ste werken en zet in op houdbaarheid van de kern van onze zorgzame stelsels voor gezondheid, pensioen en sociale zekerheid. Zo'n wendbare wereld ambieert duurzame groei, ook al omdat klimaat, voedsel en energie ons allemaal echt een zorg moeten zijn. Een zorg? Nee, nieuwe producten, nieuwe banen! Zo'n wendbare politiek laat mijn nu pas vijf kleinkinderen niet met elkaar nu al € 125.000 aan staatsschuld torsen.

Voorzitter. Onze CDA-fractie koestert deugden ook in deze wendbare tijd als ze door de jaren heen hun nut hebben bewezen. Nog altijd leven we immers niet bij brood met boter alleen! Onderwijs in technische vakken is meer dan ooit nodig, maar kinderen horen thuis en op school ook te leren wat verder waardevol is. Wat gaan de basisonderwijzers kinderen nu nog leren en welke formulieren mogen zij voortaan oningevuld laten? Wie zich echt niet zelf kan redden, dient uiteraard te worden geholpen. Waarom mogen de verschillende instanties elkaars gegevens niet uitwisselen als zij daardoor bij voorbeeld bij schuldhulpverlening kunnen helpen voorkomen dat mensen in de puree raken? Meer mensen zijn straks aangewezen op een andere huur- of koopwoning omdat de corporatieregeling verandert, hun woning niet meer bij de tijd is of omdat zij ouder worden. Wat denkt het kabinet aanvullend te ondernemen nu de bijbehorende woningproductie en de financiering ervan stagneren?

Het kabinet geeft meer ruimte aan zorgverleners en verzekeraars om onder andere met nieuwe technologie patiënten sneller te helpen. Zijn er al tekenen dat dit de wachtlijsten beperkt? Er is een prijzenswaardige en effectieve inzet van justitiële autoriteiten om allerlei vormen van onveiligheid en criminaliteit terug te dringen. Toch zijn er nog wensen. Ook wij hier weten dat deze tijd er een van computers is, maar het is niet allemaal goud wat daar blinkt. Wil het kabinet een algemene meldplicht voor aangetroffen datalekken overwegen, evenals bescherming voor hackers die te goeder trouw datalekken aantonen en verplichte structurele audits invoeren vergelijkbaar met de jaarrekeningcontrole?

Als iemand te diep duikt of van te hoog springt, mag de vraag gesteld worden of zijn risico ook het onze nog is. Minister Schultz behoeft niet de schuld van elke natte voet te dragen. Een risicoloze samenleving bestaat niet. Burgers die niet alleen claimen maar ook iets geven, vallen meer te prijzen. Waarom komt er dan een Geefwet voor alleen de kunst?

Voorzitter. De overheid moet niet van alles willen doen in plaats van verantwoordelijkheid en vrijheid laten aan mensen en de verbanden waarin zij leven en werken. De overheid kan dat ook niet allemaal doen – nog afgezien van budgettaire beperkingen – omdat het elastiek uit haar organisatorische spankracht is. Haar juridische wa-

Brinkman

pens resulteren steeds meer in stroperige procedures, tegenstrijdige regels en formulieren in veelvoud. Er ontstaat terecht boosheid, omdat bureaucratische tendensen de menselijke maatvoering en gevoelens dwarsbomen. Geeft het kabinet het schoolgebouw nu terug aan de ouders met hun schoolbestuur? Eén bevoegde inspecteur die zijn vak verstaat, ziet toch ook zonder extra wet dat het verkeer bij Utrecht nu niet veilig doorstroomt? Een agent die professioneel boeven wil vangen, stuit op veel privacybescherming – voor de boeven.

Voorzitter. Laat de minister-president alle overheidsloketten gesloten houden voor formulieren waarop staat hoeveel 24-uursluiers in instellingen worden gebruikt. Help ouders dat zij zelf als eersten hun kinderen opvoeden. Laat vakkundige docenten, verplegers, jeugdhulpverleners en verzorgers zelf hun goede werk doen. Een daarop gerichte wet op de kwaliteitszorg verdienen mondige en onmondige mensen!

Mevrouw **Barth** (PvdA):

Voorzitter. De heer Brinkman wijst terecht op de bureaucratie in de zorg. Die is geldverslindend en heel vaak overbodig. Hij spreekt ook over het wettelijk borgen van kwaliteit. In de zorg bestaat al de WBGO. Er komt een wet cliëntenrechten zorg aan en in het regeerakkoord wordt een beginselenwet aangekondigd. Dat zijn drie verschillende wetten die hetzelfde willen regelen, namelijk de kwaliteit van de zorg. Hoe verhoudt zich dat tot het pleidooi van de heer Brinkman voor minder bureaucratie in de zorg?

De heer **Brinkman** (CDA):

Als mevrouw Barth nog even wacht, hoort zij mijn antwoord op haar vraag. Ik denk dat wij een aardig eind in dezelfde richting komen. Zij kan er zo op terugkomen als de voorzitter het goed vindt.

Ik ga nog even verder met het geven van voorbeelden want dan wordt mijn verhaal duidelijker. Waarom zou iemand het enige raam van zijn huis desgewenst niet slechts op zolder mogen hebben, of zijn mensen zelfs in eigen huis niet meer de baas? Een bedrijf dat het goede voor heeft met de kwaliteit van zijn mensen, producten en processen, ziet zich geconfronteerd met noodzakelijke certificaten die als twee druppels water lijken op eerdere vermaledijde overheidsregels. Tien keer ongeveer dezelfde papieren gegevens verstrekken in plaats van via één digitaal loket?

Het vorige kabinet bracht een succesvolle Crisis- en herstelwet tot stand die snelheid bood aan wie op eigen manier zorgvuldig de ruimte ordent en dan niet meer struikelt over een procedurefout of het ontbreken van een verslagregel. Wij willen dat ons kabinet nog dit parlementaire jaar een tweede herstelwet aanbiedt, gericht op vrijheid en verantwoordelijkheid voor mensen thuis, in bedrijven en instellingen. De kunst van het loslaten zal zo nog een monumentaal werk worden in het recent uitgedunde kunstbezit van de overheid!

Voorzitter. Voor cliënten met de zwaarste zorgvraag die voor opname in een instelling zijn geïndiceerd, wordt zorgvuldig en vakkundig de centrale pgb-regeling behouden. Er werkt in de zorg nu gemiddeld één gemotiveerde fte per verzorgde. Over enkele jaren is een derde van onze beroepsbevolking in de zorg werkzaam en moeten wij 25% van ons arbeidsinkomen opzijleggen voor zorg nog voordat we belasting en pensioenpremie gaan betalen en daarna pas nog leukere dingen voor onszelf kunnen doen.

Dat trekt Bruin niet meer. Trouw en betrokkenheid van familie en vrijwilligers zijn en blijven onmisbaar. Dit is allemaal geen onbeschaafde boekhoudkundige fantasie, uit welk leven je zou kunnen stappen op het moment dat je zelf bepaalt. Nee, het is de gewetensvraag bij uitstek waar wij allemaal in deze zorgzame samenleving mee te maken hebben! Ik herhaal het met genoeg: de wijkverpleegkundige komt terug. Dat is het eerste lichtpuntje. Zulke wendbaarheid biedt stabiliteit en herbergzaamheid aan onze samenleving.

Mevrouw **Barth** (PvdA):

De heer Brinkman verwijst naar de bezuinigingen op het pgb. Als hij zo blij is met wijkgerichte zorg, persoonsgebonden zorg, een persoonlijke aanpak, waarom schaft hij dat het pgb af voor iedereen in Nederland die niet aangevoelen is op een verpleegtehuis?

De heer **Brinkman** (CDA):

De regeling waarin het kabinet voorziet en die wij nog meer uitgewerkt voor ons zullen krijgen nadat die in de Tweede Kamer is behandeld, voorziet daarnaast ook in een voorziening waarbij begeleiding via de gemeenten zal verlopen na herindicering. Er wordt na intensief overleg van de bewindslieden en in het bijzonder de staatssecretaris op het departement dat ik vroeger ook heb mogen dienen, bovendien voorzien in een regeling waarbij persoonlijke zorg voor heel bijzondere gevallen ook aan een bepaalde vergoeding zal worden onderworpen. Er wordt dus wel degelijk aanvullend het een ander voorgesteld.

Mevrouw **Barth** (PvdA):

Er wordt aanvullend het een ander voorgesteld. Overigens weten wij nog helemaal niet hoe dat er concreet gaat uitzien.

De heer **Brinkman** (CDA):

Ik ook niet. Dat kunnen wij dus nog rustig bespreken.

Mevrouw **Barth** (PvdA):

Mensen die nu een pgb hebben en in een lagere zvp zitten dan 6 of 7 raken het pgb kwijt. Daarmee raken zij ook de eigen regie kwijt over de zorg die zij inkopen. Die inkoop moet voortaan gaan verlopen via anonieme zorgkantoren. Dat leidt tot een hoger ziekteverzuim en tot minder persoonlijke betrokkenheid van die verzorgenden en verplegenden bij de mensen thuis. Wat is er nu persoonlijker in je zorg dan dat je zelf iemand in dienst genomen hebt die jou die zorg verleent? Nogmaals, als de heer Brinkman zo gesteld is op kleinschalige persoonlijke zorg, waarom maakt hij dan een einde aan het pgb?

De heer **Brinkman** (CDA):

Ik geloof dat mevrouw Barth de eerste was in dit debat die ook op dit punt de woorden "bestrijding van oneigenlijk gebruik" in de mond nam. Dat is ook waar het kabinet het oog op heeft. In een zorgvuldige begeleiding zal ook een indicatiestelling plaatsvinden en moet er een vorm van controle zijn. Dat recht hebben wij als samenleving. Wij geven hulp aan degenen die het nodig hebben, daarover geen misverstand. Wij kennen allemaal de gevallen uit de eigen omgeving. Degene die zegt dat hij het zelf wel regelt maar daarvoor wel geld van de gemeenschap vraagt, moet dan ook enig toezicht accepteren.

Brinkman

Mevrouw **Barth** (PvdA):

Toezicht en fraudebestrijding, prima. Kritisch kijken naar indicatie en diagnoses, uitstekend. Het kabinet ontnemt echter met een botte bijl bij mensen de eigen regie over de zorg die zij thuis ontvangen. Dat is juist in strijd met het streven naar een persoonlijke zorg waarbij mensen zelf kunnen organiseren wat zij graag willen.

De heer **Brinkman** (CDA):

Ik noem niet voor niets de cijfers en spreek over de bijbehorende ethische vraag die wij ons allemaal moeten stellen. Er is de komende jaren meer geld voor de zorg en ook voor het pgb-budget. Er zijn weinig sectoren waarin dat het geval is. Wij moeten dan ook accepteren dat het kabinet kritisch kijkt wat er echt nodig is en waar iets op meer decentraal niveau kan worden beoordeeld. Dat vind ik een verstandige benadering. Anders zouden wij in Den Haag gaan zeggen dat het zo veel kan zijn, terwijl er zo veel variatie is die beter decentraal beoordeeld kan worden.

Mevrouw **Barth** (PvdA):

Wij delen de zorg over de groei van de kosten van de gezondheidszorg in Nederland. Het is belangrijk dat wij daar heel goed naar kijken. Het kan niet doorgroeien in het tempo waarin het nu gebeurt. Maar een pgb kost maar 75% van de instellingszorg die mensen anders nodig hebben. Het pgb is dus zuiniger dan de instellingszorg waartoe mensen veroordeeld worden als zij hun pgb kwijtraaken. Als de heer Brinkman een voorstander is voor zuinige en persoonsgebonden zorg, voor zorg bij mensen aan huis en voor een eigen regie, waarom steunt hij dan het verdwijnen van het pgb voor alle mensen die niet bedlegerig zijn?

De heer **Brinkman** (CDA):

Ik heb gezegd dat dit een onjuiste voorstelling van zaken is, omdat er naast de instellingsgeïndiceerde personen ook andere vergoedingsregelingen blijven maar dan op een decentraler niveau. Het gaat dus helemaal niet weg.

De heer **Kox** (SP):

Collega Brinkman probeert de moed erin te houden, bijvoorbeeld door te zeggen dat de wijkverpleegkundige weer terugkomt.

De heer **Brinkman** (CDA):

Wie het kleine niet eert, hè?

De heer **Kox** (SP):

Nu was ik er mij niet van bewust dat die weg was. Ik heb er namelijk thuis een zitten. Zij zegt dat zij al jarenlang wijkverpleegkundige is. Het probleem is niet of er al dan niet wijkverpleegkundigen zijn, maar dat zij geen middelen en mogelijkheden hebben om hun werk naar behoren te doen. Vraagt de heer Brinkman van het kabinet dat de wijkverpleegkundige terugkeert? Dan is hij iets te laat, want wij hebben ze al lang, in schaal 50 tegenwoordig. Of vraagt hij het kabinet om de middelen en de mogelijkheden terug te geven? Anders willen mijn vrouw en ik samen met de heer Brinkman gaan zien waar het aan schort. Het schort hem niet aan de titel; het schort hem aan de middelen. Ziet de heer Brinkman in de begroting dat de middelen terugkeren, middelen die wij gaandeweg weggehaald hebben? Als dat het geval zou zijn, ben ik het met hem eens dat dit een mooie dag voor Nederland is.

De heer **Brinkman** (CDA):

Het gaat om de wijze waarop die middelen worden ingezet; niet in een kantoor, maar daadwerkelijk aan huis. Ik zal de eerste zijn die dat onderkent in mijn huidige functie, namelijk dat wij er baat bij hebben om nog meer zorg in huis in de huiselijke omgeving vanuit de instelling te brengen. Ik heb lang genoeg in mijn vorige functie gezeten om te weten dat dit niet van de ene dag op de andere gaat. De strekking van mijn opmerking dat de wijkverpleegkundige terugkomt of meer zichtbaar is, is dat dit een beweging is die wij verder moeten stimuleren.

De heer **Kox** (SP):

Maar zijn wij het er dan over eens dat dit een goede beweging is als er ook middelen voor beschikbaar zijn en het geen window-dressing is door iemand een naam te geven, maar dat inderdaad een wijkverpleegkundige zorg wordt opgetuigd? Daar mankeert het namelijk aan. Nu moet de wijkverpleegkundigen bijvoorbeeld zeggen dat de indicatie niet meer geeft en dat zij allerlei dingen niet meer mogen doen. Daardoor lopen steeds meer wijkverpleegkundigen weg. Zij kunnen in de praktijk niet leveren wat gevraagd wordt. Is de heer Brinkman het daarmee eens?

De heer **Brinkman** (CDA):

Dat is precies de uitdaging waarvoor beide bewindslieden op dat mooie departement staan, namelijk om tegelijkertijd terwijl instellingen zaken niet meer behandelen omdat het ook thuis kan, niet nog meer in de zorg uit te geven. We moeten niet doen alsof de mensen bij wijze van spreken met bed en al op straat worden gezet.

Voorzitter, Den Haag moet niet schuwen kritisch naar haar eigen optreden te kijken. Ons land verdient topkwaliteit in de dienstverlening aan de eigen burgers. Heeft het kabinet nog voldoende maatschappelijk en inhoudelijk geschoolde en ervaren functionarissen op kritische portefeuilles in dienst? Worden die echt, vergelijkenderwijs, voldoende en niet overdreven, betaald? Zijn haar sleutelfunctionarissen genoeg aangesloten op de relevante netwerken buiten de eigen burelen? Wordt er – ook over de landsgrenzen heen – voldoende gezocht samen met bedrijven en instellingen naar wederzijdse uitwisseling van ideeën, ervaringen en mensen nu het alle hens aan dek is? Wie de wereld wil verbeteren, moet immers eerst naar zichzelf kijken! Het kabinet moet niet alleen het volume, maar ook de kwaliteit van zijn bestuursdienst nog toekomstvaster maken.

Financiële stabiliteit, weer gezonde overheidsfinanciën en het versterken van het verdienvermogen van de economie moeten nu voorgaan ter wille van herstel van werkgelegenheid en koopkracht. Liever immers een zinvolle baan dan een prestigieuze bonus of een ontmoedigende uitkering. Die wil om te winnen is de beste garantie tegen verlies van de kern van ons sociale stelsel. Wendbaarheid laat ons kabinet in dit verband terecht niet achterwege, ondanks het feit dat moed en leiderschap nu niet automatisch worden beloond. Veel veranderingen kunnen niet tot de volgende verkiezingen wachten, nu de economische ontwikkelingen zo snel gaan. Het is trouwens maar zeer de vraag of het partijpolitieke landschap er dan minder versplinterd bij ligt. Ogenschijnlijk vaart ons land wel bij crises her en der, doordat de rente op de staats-schuld hier relatief terugloopt, maar die staatsschuld zelf loopt nog steeds op, zo zelfs dat de rode "signaalmarge" al oplicht. En dan de schuldenberg die thuis en in het be-

drijf het uitzicht op een zonniger toekomst nu bederft. Die berg moet worden afgegraven en spoedig.

Voor het kabinet noch op school is een ruime voldoende goed. We zijn er dus nog niet. Grote diversiteit aan studies is geen garantie voor de kwaliteit ervan. De snelle innovatie en implementatie van producten en productiewijzen wordt terecht bevorderd. Dat verdient meer dan onze laagste prijs. Telkens een draaideurcontract voor een jaar geeft te weinig zekerheid; een langduriger tijdelijk contract meer. Het kabinet zet in op verdere versterking van de zorg, het onderwijs en de infrastructuur samen met private investeerders. Waar gaan we dat deze kabinetsperiode concreet zien?

We ontkennen de schaduwzijden van de door ons gesteunde kabinetsprioriteiten niet. Wij vinden dat structureel wel een betere aanpak dan nu te proberen overal qua koopkracht de scherpe kantjes van af te slijpen en zo onvoldoende ruimte over te houden om bij te sturen, als het hopelijk weer eens wat beter gaat of als het onverhoopt nog slechter zou gaan. De positieve correctie van de voorzieningskoopkrachtdaling bij gezinnen op minimumniveau of met veel kinderen vinden wij nu gerechtvaardigd. Daar waar blijkend uit de bekende puntenwolken incidenteel helaas iemand getroffen wordt door een aantal negatieve ontwikkelingen tegelijk, is en blijft ons systeem van bijzondere bijstand de aangewezen oplossing. We volstaan niet met deze constatering. Een deel van de narigheid waarin we met elkaar zijn komen te verkeren, is immers terug te voeren op onverantwoord speculatief gedrag, waarbij droompaleizen in de virtuele wereld van sprookjesachtige belastingparadijzen zijn gebouwd. Uiteraard kan in deze grenzenloze wereld Nederland moeilijk in zijn eentje een nieuwe heilstaat bouwen, maar wij gaan ervan uit dat nu binnen enkele weken het kabinet met de banken en de institutionele beleggers afspraken zal maken over hun bijdragen aan ruimte voor starters, aan groene investeringen, een beter functioneren van de woningmarkt met nog vrijere huren, en meer kredietruimte voor goede ondernemers. Over enkele duurzame rendabele investeringen in eigen land dus in plaats van in toverconstructies met de kortademigheid van een computerbelegging, waar gepensioneerden grijze haren van krijgen. Zulk soort investeringen herstellen het vertrouwen in de financiële wereld eerder dan een ondoordringbaar oerwoud aan nieuwe huisregels daar.

Over toverconstructies gesproken: wie met een uitkering in een opzichtige auto rondrijdt, kan wat ons betreft niet langer aan striktere toepassing van het recht ontkomen. De rechtgeaarde bijstandsmoeder, de ernstig gehandicapte of een ander die het buiten zijn of haar schuld en ondanks voldoende eigen inspanningen niet redt, mag wel met recht voor zijn of haar rechten op hulp blijven opkomen. Voor anderen zal de plicht wat ons betreft luider gaan roepen. Het kabinet zegt dat jaarlijks zo'n 50.000 uitkeringsfraudeurs het kabinet gepakt en dat iemand die voor de tweede keer wordt gepakt, voor vijf jaar zijn recht op een uitkering verliest, behoudens mensen in de bijstand. Dat is een goed begin tegenover hardwerkende mensen zonder uitkering.

Over de woningmarkt schrijft de MEV dat de lagere prijs van koopwoningen als een negatieve accelerator werkt voor de bestedingen. In gewone mensentaal: verdampende waarden van particulieren, gemeenten en corporaties zijn slecht voor de economie. Laat ik mij hier en nu beperken tot de opmerking dat het kabinet de teergevoelige woningmarkt terecht niet links laat liggen met de

maatregelen die in de Woonvisie zijn aangeduid, maar gebrek aan consumentenvertrouwen zit voldoende beweging nog in de weg. De banken hebben begrijpelijk de aflossing van hypotheekschulden weer voor een stuk verplicht gesteld en de ruimte die daardoor binnen het overheidsbudget ontstaat, geeft het kabinet terecht terug via verlaging van de overdrachtsbelasting, hopelijk structureel.

Mevrouw **Barth** (PvdA):

Een structurele verlaging van de overdrachtsbelasting, terwijl het effect daarvan binnen een maand weer weg was omdat de AFM de regels voor hypotheekverstrekking aanscherpte! Waarom zouden we dat structureel maken als het niet wordt ingebed in een woningbeleid dat alle pijlen de goede kant uitzet?

De heer **Brinkman** (CDA):

Ik zeg toch dat wij het verstandig vinden wat de banken doen, namelijk om aflossing verplichtender te maken dan het aanvankelijk was? Daar heeft de overheid ook voordeel van. Dat is een wijziging van de woningmarkt die verstandig is, omdat op die manier de schuldenberg een stukje kleiner wordt.

Mevrouw **Barth** (PvdA):

Het kabinet verlaagde in juli de overdrachtsbelasting. Een maand later kondigt de AFM strakkere hypotheekregels aan. De opleving van de markt die wij in juli konden zien, was in een klap weer verdwenen. Dan is de verlaging van de overdrachtsbelasting toch gewoon zonde van het geld?

De heer **Brinkman** (CDA):

Ik word nu uitgedaagd om ook iets te vertellen over dingen waar ik wel iets van weet.

Mevrouw **Barth** (PvdA):

Ik durf de uitdaging wel aan!

De heer **Brinkman** (CDA):

En dat is ook maar goed ook! Ik steun u daar ook in.

De heer **Thissen** (GroenLinks):

Is dit dan de eerste keer dat de heer Brinkman iets zegt waar hij iets van weet? Dat is wel heel wonderlijk en het is toch niet te hopen!

De heer **Brinkman** (CDA):

Ik kom op de woningmarkt. De onzekerheid in het consumentenvertrouwen heeft alles te maken met het feit dat er zorgen in de huiskamers zijn over de toestand in de wereld en de Europese discussie. Pas in de zomer kwam het televisiescherm daar bol van te staan. Toen de overdrachtsbelasting echter werd verlaagd, waren die zorgen er nog niet en toen werkte die verlaging ook onmiddellijk. Ons kernverhaal zal toch gaan over het feit dat de Europese problematiek moet worden opgelost.

Mevrouw **Barth** (PvdA):

We komen hier samen niet uit. Dat kan en dat mag, maar wat vindt de heer Brinkman ervan dat het CPB in de MEV vaststelt dat het een heel slecht idee zou zijn om de verlaging van de overdrachtsbelasting permanent te maken, omdat dit leidt tot een nog hogere subsidiëring van de hogere inkomens bij huizenbezit?

Brinkman

De heer **Brinkman** (CDA):

50% van de loon- en inkomstenbelasting wordt opgebracht door de hoogste 10% van de inkomensladder. Als je de cijfers van het EIB goed bekijkt, zie je dat die hoogste 10% maar 25% van de hypotheekrenteaftrekfaciliteiten geniet. Er is dus geen sprake van dat de hoogste inkomens het hoogste voordeel daarvan hebben. Ik citeer nu het EIB.

Mevrouw **Barth** (PvdA):

Ja, maar ik citeerde het CPB dat vaststelt dat een blijvende verlaging van de overdrachtsbelasting leidt tot het steviger subsidiëren van de hogere inkomens op eigenhuisbezit. Het CPB ziet overigens geen enkele aanleiding om daarmee door te gaan zodra de woningmarkt weer op een normale manier functioneert.

De heer **Brinkman** (CDA):

Dat zijn twee verschillende dingen. Het ene is inkomenspolitiek en dat hoort niet in de woningmarkt thuis. Het andere is de overdrachtsbelasting die belemmerend werkt voor het verhuizen en voor de arbeidsmarkt. Dat was ook de reden waarom het kabinet met het goede voorstel is gekomen om die overdrachtsbelasting naar beneden te brengen. Maar laat het kabinet daar ook een uitspraak over doen.

Voorzitter. Het zijn wendbare tijden, gevarieerder qua bevolkingssamenstelling waarbij het kabinet met de goede integratienota aansluit: een snellere selectie aan de poort, strikter voor huwelijks- en gezinsmigranten, nog altijd gastvrij voor echte vluchtelingen en uitnodigend voor mensen van buiten die hier hun kennis en werk komen toevoegen voor ons aller welvaart.

De heer **Thissen** (GroenLinks):

Voorzitter. Ik heb nog een vraag over het voorstel waar de heer Brinkman zo enthousiast over is, namelijk dat steeds meer verplicht wordt om ook een deel van de hypotheek af te lossen. Hoe interpreteert hij in dit kader de zorg die het IMF eerder heeft geuit over de gigantische hypotheekschuld die wij in Nederland hebben van zo'n 680 mld.? Het IMF zegt dat Nederland met zoveel schuld heel erg kwetsbaar is en adviseert in feite om eens naar de hypotheekrenteaftrek te kijken, omdat het een bom zou zijn onder de financiële en economische positie van Nederland. Zou de heer Brinkman een vorm van hypotheekrenteaftrek mogelijk achten die juist stimuleert dat er afgelost wordt, namelijk dat je op aflossing hypotheekrente kunt verrekenen met je inkomstenbelasting in plaats van de voortdurende verrekening van die enorme aflossingsvrije hypotheek met je fiscale opgave?

De heer **Brinkman** (CDA):

Eerst even over de feiten. Netto is het bepaald niet de hoogte van de hypotheekschuld die het IMF voorrekent. Uit berekeningen van het EIB blijkt dat veel meer wordt afgelost dan in het gemiddelde debat op het Binnenhof wordt verondersteld. Die aflossingen nemen ook toe naarmate de leeftijd vordert. Het is op zichzelf begrijpelijk dat mensen die in het begin van hun loopbaan zitten en voor veel schulden tegelijk staan niet onmiddellijk toekomen aan aflossing op hun hypotheek. Wat betreft de hypotheekrenteaftrek lijkt het mij helemaal niet zo'n gek idee in de gegeven omstandigheden dat de banken wat voorzichtiger worden. Ik heb ook de indruk dat het kabinet regelmatig contact heeft met de financiële wereld en dat

deze wat preciezer kijkt waarop de kredieten worden verleend omdat buffers moeten worden opgebouwd. Je kunt alles willen en ik zou ook graag willen dat we allemaal ruimer bij kas zouden zitten, maar het is een te rechtvaardigen idee van de banken dat zij aan de poort voor nieuwe gevallen aflossing meer verplicht stellen. Daarnaast hebben we nog allerlei regelingen. Ik noem in dit verband de wet-Hillen. Ik heb nog eens nagelezen wat mijn voorganger op dit kathedraal namens mijn fractie heeft gezegd. Het is een goede wet en waarom zouden wij die naar de prullenmand verwijzen? De heer Hillen krijgt al voldoende lof en eer in zijn huidige functie, maar laten wij die wet vooral op zijn naam laten staan en die nog maar eens zorgvuldig bekijken met elkaar. Ik denk dat het een goede wet is die de aflossing bevordert.

De heer **Thissen** (GroenLinks):

Dat is wel best, maar ik wil toch nog even terug naar de zorg van het IMF en zijn waarschuwing dat je er voor een werkelijke hervorming van de woningmarkt niet aan kunt ontsnappen om de hypotheekrenteaftrek onbesproken te laten. Ik vroeg naar de opvattingen van de heer Brinkman daarover. Deelt hij die zorg van het IMF?

De heer **Brinkman** (CDA):

Het gaat niet om mijn opvatting, maar de opvatting van onze fractie is dat de aftrekregeling als zodanig het eigenwoningbezit bevordert. Dat is verstandig. Inkomenspolitiek is een ander thema; dat hoort niet in de woningmarkt thuis. Overigens vergeet het IMF een aantal dingen in hetzelfde verband erbij te brengen, te weten dat de regeling van de loon- en inkomstenbelasting in Nederland aanmerkelijk onvoordeliger is dan in vergelijkbare landen en dat ons pensioensysteem met zijn kapitaaldekking aanmerkelijk gunstiger is dan in andere landen. Je moet dus wel de totale fruitmand vergelijken en bekijken en niet één vruchtje eruit pikken.

Voorzitter. We leven meer verstedelijkt dan in de tijd waarin onze politieke voorvaders zich vooral op het platteland hadden genesteld. We leven zonder allerlei grenzen, sneller en, niet te vergeten, met meer onzekerheden omringd. Velen leven met het ongemakkelijke gevoel dat er zo weinig meer is waarop zij nog kunnen rekenen, waar zij bij horen en dat hun vertrouwen schenkt. Dit gaat over meer dan de blijvende noodzaak van respect voor elkaars verschillende opvattingen, over meer dan het nut van samenwerken over de grenzen van polderdijken heen en over meer dan formele garanties. Ons staatshoofd representeert in regel en praktijk zo goed deze redelijk breed gedeelde behoefte aan basiswaarden als trouw, meedoen en iets voor elkaar over hebben, dat wij geen behoefte hebben aan een nieuwe structuur van die positie.

Maar er is meer. Wij leven immers in een tijd van mondigheid, gemiddeld steeds hogere opleiding, transparantie tot onder het beddenlaken, maar ook een zekere eigen-gereidheid, kritiek vooral op de ander en afnemende bereidheid om naast lusten ook gezamenlijk lasten te dragen. Naast wat wij menen meer van burgers, bedrijven en instellingen te mogen verwachten, zullen wij er daarom ook op dit terrein aan moeten bijdragen dat het overheidsoptreden meer wordt dan dat van een procesmanager; preciezer namelijk, eenvoudiger op resultaat gericht, inhoudelijker, samenhangender, kleiner en korter, ruimte biedend en meer gedifferentieerd, minder gelaagd, dus beter geslaagd. Sneller van beslissen en sneller van betalen. A propos, onze eigen eerste CDA'er, vicepremier

Verhagen verdient lof voor zijn inzet richting innovatie en duurzaamheid, maar we zijn niet kritiekloos. Hij beloofde onlangs dat het Rijk ondernemers en zzp'ers binnen dertig dagen zal betalen. Waarom wordt boter bij de vis niet weer normaal? Wij moeten toch ook bij een dag te laat al boete betalen? Zijn accelererende overheid kan de wending van onze economie verder bevorderen als hij simpel en competitief nieuwe, groene producten inkoopt. Het goede voorbeeld geven: alle weglantaarns in deze kabinetsperiode op ledverlichting. Maar moeten boeren nu echt van een teveel aan lelijke windmolens op hun land gaan leven of toch maar liever van lekkere biobiggen?

De groene draad van ons verhaal is, dat wij liever ambitieus en degelijk op weg gaan naar een nieuwe samenleving dan stilstaan bij een stopbord voor de oude. Het kabinet is er nog niet en daarom willen we er langer meer van horen. Het moet intussen aan het Binnenhof over meer dan imago en presentatie gaan, want intellectuele laagvliegerij is te weinig wendbaar in deze woelige tijd. Het CDA gaat met zijn tijd mee. Wij sluiten ons niet op in een bolwerk van privacy, waarin alleen onze eigen opvattingen beschermd zouden moeten worden. Juist in de complexiteit van deze tijd wordt doortastendheid gevraagd en zullen oude ideologische scheidslijnen vermolmd vestingwallen blijken te zijn. Via u, mijnheer de voorzitter, zeg ik de minister-president dat wij zulke wendbaarheid van geest zullen prijzen, wanneer hij met zijn kabinet naar verwachting bij zijn vlotte woorden ook vlotte daden zal voegen. Een dralende overheid is immers een falende overheid, nu zeker! De rest van de wereld draait door en wacht echt niet op ons.

We mogen niet onderschatten hoe belangrijk het is dat goed wordt gecommuniceerd, maar vooral wat wordt overgebracht.

Laat ik een voorbeeld noemen, dat in deze tijd van midelpuntvliedendheid tot de verbeelding spreekt. Wie met mij het genoegen van het grootouderschap mag smaken, weet dat je op het strand met je kleinkinderen een berg bijeen kunt schoppen en vergenoegd daarop tussen de massa kunt gaan zitten genieten van je eigen uitzicht. Maar je hoeft geen grootouder te zijn om te weten, dat de wereld om je heen snel kan veranderen, al was het maar omdat eb en vloed meer invloed hebben dan jouw opvatting over het meteorologische of maatschappelijke klimaat. Zo liggen de zaken niet alleen in de kleine mensenwereld van mijn spelende kleinkinderen, maar ook in de minder speelse omgeving van de euro. Het eerste woordje dat onze stamhouder na de zomer op de grote school leerde schrijven, was het woordje "ik". En dat was fout, want het had "wij" moeten zijn! Laat ik er maar niet omheen draaien; onze fractie wordt eerlijk gezegd nerveus van de speelsheid waarmee neuro's en zeuro's ons om de oren vliegen als schepjes en emmertjes op het peuterstrand, nu er voor enkele honderden miljarden euro's aan Nederlandse private belangen in Zuid-Europa uitstaan. En er is meer om over naar huis te schrijven vanuit die geliefde vakantieoord. Een stevige euro, dat is de reddingsboei op de woelige baren aan het begin van onze nieuwe toekomst. Aan die reddingsboei moeten logischerwijs voorwaarden van degelijkheid en vertrouwenwekkendheid worden gesteld. Wanneer gaan in Brussel de schermen eindelijk weer op groen? Kan het kabinet ons verzekeren, dat nu op korte termijn ter wille van de betere monetaire en economische Europese samenwerking grof geschut tegen speculatie zal worden ingezet en dat er geloofwaardige budgettaire en economische con-

trole op de individuele lidstaten komt? Al te goed is immers buurmans gek.

Voorzitter. Uw uitstekende voorganger weet als geen ander dat onze grens niet bij Vaals ophoudt en wij zeggen het hem op basis van overtuiging en feiten graag na. Waar Europa na intensief overleg tot onderlinge afspraken komt, hoeven wij dit niet nog eens dunnetjes over te doen. Schaft het Nederlandse kabinet net als het Engelse onze oude en nieuwe koppen op de EU-regels in 2012 af? Zelfs dan is er nog een grote staat naast een grote samenleving hier. En voor de Bühne nog dit: Frau Angela laat Frida & Klaus-Johann na hard werken nu 42% topbelasting betalen vanaf € 250.000 elk, terwijl wij al bij € 55.000 op 52% zitten. Onze goede buur Duitsland maakt het toch beter en dat ten bate van rijk en arm. Waarom zouden wij dan wel ons heil zoeken in steeds maar weer herverdel-

De heer **Kuiper** (ChristenUnie):

Voorzitter. Ik was blij dat de heer Brinkman ook even inging op Europa. Wij hebben hier een uniek moment. Het kabinet onderhandelt morgen weer binnen Europa over waarlijk heel grote zaken. Het gaat ook over degelijke financiën. We kunnen heel veel zeggen over de Nederlandse degelijkheid en we zouden kunnen zeggen dat andere landen het ook zouden moeten doen. De voorwaarden daarvoor worden echter wel bepaald door wat er nu de komende dagen in Europa gaat gebeuren en naar mijn mening spreken wij daar niet uitvoerig over. Wij nemen enorme risico's met de inmiddels duizenden miljarden die op tafel moeten komen om de risico's in Europa af te dekken. Aan beide zijden zijn neergaande spiralen, zowel als het gaat om het garanderen van heel veel geld dat uiteindelijk ook op onze balans terecht moet komen als om de afschrijvingen. Ik zou daarvan graag de analyse van de heer Brinkman krijgen. Ik heb die gevraagd aan de PvdA en ik had die ook moeten vragen aan de VVD. Wat is de analyse van de heer Brinkman? Is dit houdbaar? Is dit degelijk beleid, ook als het gaat over Europese overheidsfinanciën?

De heer **Brinkman** (CDA):

Ik heb naar mijn mening helder gesproken. Ik heb gevraagd om niet alleen grof geschut in stelling te brengen tegen speculatie – over de methodes kan getwist worden, maar dat is een punt van onderhandeling – maar ook dat er op hetzelfde moment geloofwaardige budgettaire en economische controle moet zijn. Brussel moet daadwerkelijk iemand kunnen corrigeren.

De heer **Kuiper** (ChristenUnie):

We zijn er allemaal blij om dat we op de lange termijn mogelijk wat strenger worden, maar de korte termijn is alarmerend. Berlusconi werd dit weekend aangesproken op zijn bezuinigingsgedrag en vandaag hoorde ik nog dat hij vindt dat Italië het eigenlijk nog beter doet dan Duitsland en Frankrijk. Wat is de analyse van de heer Brinkman? De heer Hermans sprak over optimisme. Ik ben van een partij waar veel geloof aan wordt toegeschreven, maar naar mijn mening is dat bij de VVD ook het geval als het gaat om het geloof dat landen als Griekenland en Italië zich eraan zullen houden, dat er geen nieuwe lijken uit de kast vallen en dat het herstel ook daadwerkelijk zal plaatsvinden? We hebben het nog niet eens over herstel; we hebben het nu over schuldreductie. Waar is dat op gebaseerd? Gaat de heer Brinkman mee in een beleid, waar-

Brinkman

in miljarden worden gegarandeerd die uiteindelijk op onze balans zullen terugkeren met grote risico's? We hebben kritiek op banken die met kapitaal hebben gespeculeerd en grote risico's hebben genomen. Nu dreigt hetzelfde te gebeuren met landen. Ziet de heer Brinkman dat ook?

De heer **Brinkman** (CDA):

U veronderstelt dat ik het alleen over de lange termijn heb, maar het gaat ook over de korte termijn. Ik heb gezegd dat er voorwaarden van degelijkheid en vertrouwen wekkendheid worden verbonden aan onze steun, en dat geldt dus nu ook, aannemend dat in Brussel de komende dagen eindelijk een keer een akkoord wordt bereikt. Wij zullen hier met elkaar beoordelen of aan die voorwaarden is voldaan.

De heer **Kuiper** (ChristenUnie):

Afgelopen weekeind dachten we dat we over een bedrag voor Griekenland van 220 mld. spraken, terwijl er nu ineens toch enkele honderden miljarden extra nodig zijn. Die analyses zullen de komende tijd doorgaan.

De heer **Brinkman** (CDA):

Ik heb niet zoveel ervaring in Brussel, hoewel ik er regelmatig ben geweest. Het is een onderhandelingspel geworden waarbij regelmatig de media worden gezocht om het eigen punt te belichten, en hier en daar te overbelichten. Wij hebben niet te beoordelen wat er nu via de televisie uit Italië of welk land dan ook komt, maar wat het kabinet straks thuisbrengt, en hier in het parlement zal verdedigen. Het heeft daarom geen enkele zin om te speculeren over de vraag of het daarbij om 100 mld., 200 mld. of 300 mld. gaat. U moet dus niet zeggen: er wordt 300 mld. genoemd, terwijl het gisteren nog 200 mld. was. We zullen zien wat er uit het overleg komt, maar wij zullen het pas degelijk en vertrouwenwekkend vinden als er ook een correctiemechanisme wordt afgesproken voor de lange termijn, waarbij er een systeem gaat gelden dat iemand die zich niet houdt aan de regels, op het vestje wordt gespuugd. Het gaat er niet om dat iemand ergens voor de camera een paar diepe kniebuigingen maakt.

De heer **Kuiper** (ChristenUnie):

U spreekt terecht over degelijke overheidsfinanciën, maar elke degelijke analyse van Griekenland en Italië doet ons schrikken. Er komen steeds nieuwe cijfers, die nog weer slechter zijn dan die we hadden. Als wij garant gaan staan, doen we dat op basis van een analyse die uiteindelijk heel dun is: we weten niet wat ons volgende maand weer aan nieuwe analyses wordt voorgehouden, waarbij ik denk aan Spanje en Italië. Wat geeft u het kabinet mee voor die onderhandelingen? Niet wachten tot donderdag, nee, wat geeft u het kabinet mee?

De heer **Brinkman** (CDA):

Ik ben heel kort, maar wel heel precies: degelijke voorwaarden van budgettaire en economische aanpassingen in die landen. Een ander voorbeeld: als blijkt dat er in buitenlandse banken, vanuit Griekenland geredeneerd Grieks geld staat dat niet kan worden ingezet, dan zou het toch wel vreemd zijn als dat geld in de Brusselse afspraken buiten beschouwing blijft. Dat zijn allemaal dingen die aan de orde komen, erop vertrouwend dat het kabinet meer dan een tweeregelig briefje naar het parlement zal sturen nadat er in Brussel overeenstemming is bereikt.

De heer **Kox** (SP):

Te midden van het grote en abstracte verhaal probeer ik ook te luisteren naar de kleine, concrete wensen van de fractie van het CDA. U zei net dat u net als in Engeland wilt dat de oude en nieuwe koppen op EU-regelgeving worden afgeschaft. Ik begrijp dat u het dan hebt over de feitelijke splitsing van de energiebedrijven, de langere betaaltermijnen voor telecomgegevens, de database die op de Paspoortwet werd gezet, enzovoorts. U wilt dat niet alleen in de toekomst afschaffen, maar u wilt het ook terugdraaien. Hoorde ik dat goed?

De heer **Brinkman** (CDA):

Het kabinet heeft toegezegd, met een voorstel te zullen komen om de koppen die in de loop van de tijd zijn gegroeid op Europese regelgeving, nog eens serieus te bekijken en ze af te schaffen. Ik vraag of het kabinet daar in 2012 mee komt. Ik maak daar de politieke opmerking bij dat we, zelfs al zouden we dat doen, dan nog in Nederland een grote staat naast een grote samenleving hebben. Ik probeer op deze abstracte manier ook enigszins over de grenzen te kijken.

De heer **Kox** (SP):

Maar u weet dat nationale koppen hier nogal zijn bediscussieerd. Nog niet zolang geleden zei uw fractie: helaas, de politieke opportuniteit verplicht ons om in te stemmen met zo'n nationale kop, terwijl we het niet zouden willen. U zegt nu: dat gaat niet meer gebeuren, de CDA-fractie zet nu een streep door de nationale koppen, dat doen we niet meer, en dat doen we zelfs met terugwerkende kracht.

De heer **Brinkman** (CDA):

Wij zullen dat van geval tot geval bekijken.

De heer **Kox** (SP):

Nee, een beetje stoerder. U zegt dat u er net als de Engelsen voor bent om die nationale koppen te schrappen, zelfs voor het verleden. Als u nu zegt dat u dat van geval tot geval gaat bekijken, dan ...

De heer **Brinkman** (CDA):

Ik ga hier niet zitten kwartetten over: u een korenwolf, ik een energiecentrale?

De heer **Kox** (SP):

Ik ben niet aan het kwartetten. U komt met een stoer voorstel: geen nationale koppen, af van de EU-regelgeving, niet alleen voor de toekomst, maar ook voor het verleden. Dan noem ik een paar zaken die hier heel pregnant hebben gespeeld in deze Kamer, en waar uw Kamer onder druk van de regering is meegegaan, en u zegt nu dat u het terug gaat draaien. Of u zegt dat niet en u zegt: we gaan dat af en toe bekijken – dat is CDA-taal – maar dan hebben we er niets aan. Van tweeën een.

De heer **Brinkman** (CDA):

Ik ken mijn staatsrecht. Ik weet dat ik pas een definitief oordeel geef op het moment dat het voorstel van het kabinet er is.

De heer **Kox** (SP):

U geeft dan een definitief oordeel, maar u geeft op dit moment een serieuze voorzet.

Brinkman

De heer **Brinkman** (CDA):
Zeker, op alle terreinen.

De heer **Kox** (SP):
Dit is klare taal.

De heer **Brinkman** (CDA):
Wij hebben internationaal voordeel van onze goede begrotingsdiscipline die de Europese partners ten voorbeeld mag strekken. Herstel van consumentenvertrouwen vraagt in Europa doortastendheid en niet slechts de CPB-constatering dat wij er per inwoner – overigens gelukkig – € 2000 per jaar voordeel van hebben.

"De overheid is niet meer wat zij geweest is." Voorzitter, u herinnert het zich vast nog wel: 1975. Het ging erom dat meer rekening moest worden gehouden met de mondige burger. U en ik begonnen hier aan het Binnenhof boven de toen nog vrije ingang van nr. 19 op het zelfde kamertje. We mochten minister De Gaay Fortman een handje helpen met de inleidende tekst voor zijn begroting. Ik gaf hem genoemd citaat in de pen en velen vielen erover, omdat het gezag op het vergiet dreigde te worden gelegd. De minister bleef staan voor zijn waarneming van die tijd. Voorzitter. Nu, onder uw leiding hier en in een wendbare tijd waarin inmiddels weinigen nog op hun mondje zijn gevallen, zeg ik recht uit mijn hart en bij mijn volle verstand: "De overheid moet haar plaats kennen en wij de onze, samen met haar." Onze fractie put hierbij hoop en moed uit de waarneming dat in de ontregelde samenleving waarover ik mocht spreken, gelukkig de meeste mensen nog altijd niet een wolf zijn voor de ander. Dat is een stabiel anker in een wendbare toekomst!

De **voorzitter**:
Dames en heren. De fractievoorzitter van de PVV had het er aanvankelijk over dat de Arabische lente inmiddels dreigde te verworden tot een Arabische winter, maar ik kan u melden dat de winter hier inmiddels is ingetreden, wat te maken heeft met het feit dat we een defect hebben aan onze verwarmingsinstallatie. Er wordt alom geklaagd over de kou; degenen die wat vetreserves hebben opgebouwd hebben er minder last van, maar anderen zitten hier te kleumen. Excuses daarvoor. Er wordt aan gewerkt; we proberen dat euvel zo snel mogelijk te verhelpen.

De vergadering wordt van 13.37 uur tot 14.08 uur geschorst.

De **voorzitter**:
Dames en heren. Ik deel u mede dat de geplande commissievergaderingen doordat wij in de tijd zijn uitgelopen, doorschuiven naar de pauze zodra wij de eerste termijn achter de rug hebben. Ik schat in dat we nog tot 15.30 uur bezig zijn, als de Kamer zich wat terughoudend opstelt, anders wordt het helemaal problematisch, ook al omdat er allerlei activiteiten aan de overzijde plaatsvinden, zoals ik aan het begin van de vergadering al zei. Daarbij is rekening gehouden met de pauzeperiode die op onze agenda staat, dus we moeten straks nog alles uit de kast halen om te regelen dat we de algemene politieke beschouwingen op een normale wijze kunnen afmaken. De commissievergaderingen beginnen dus in de pauzeperiode na afloop van de eerste termijn.

De heer **Kox** (SP):
Voorzitter. Laat ik om te beginnen de leden Barth, De Graaf en Brinkman feliciteren met hun maidenspeech. Collega Brinkman heeft nog even wat andere dingen te doen, maar hij zal zeker nog wel binnenkomen. Ik zou zeggen: welkom in de club. We hebben allemaal een verschillende visie, maar vormen toch één parlement. Dat is het mooie van een democratie; dat dit allemaal kan. Brinkman en Barth zagen eruit alsof zij hier altijd al hadden gezeten. Collega De Graaf is ietwat onwennig wat betreft het al of niet toegetreden zijn tot dit elitaire genootschap. Hij heeft inmiddels gemerkt dat wij er warmpjes bij zitten als elite. Wellicht is dat een reden om zijn oordeel over deze Kamer ietwat te nuanceren.

Collega De Graaf houdt erg van geschiedenis. Misschien is het goed als hij zich realiseert dat dit een mooie plek is voor de PVV, want dit is de zaal van de ware vrijheid. Als je partij Partij voor de Vrijheid heet, dan wil je hier toch eigenlijk wel zitten. Het was hier dat de doctrine van Jan de Witt werd ontwikkeld dat het eigenlijk wel goed is voor dit land als we een beetje ruimer in de leer zijn dan de buurlanden. De algemene gedachte van Jan de Witt en de andere raadspensionarissen die er later bijgeschilderd zijn, was om een beetje ruimhartig te zijn, en niet bang voor wat vreemd is, want het kan een land geen schade doen om dat hier te laten komen. Daarom kwamen heel rare vogels als Descartes en Spinoza, die in de ogen van velen godslasteraars waren, hier naartoe en daar profiteren we nu nog altijd van, mijnheer De Graaf. Kortom, wat je ook denkt van dit orgaan, misschien is het toch de moeite waard, als je eenmaal hier gekozen bent, om je werk te doen en volop mee te doen. Ik heb daar alle vertrouwen in.

De **voorzitter**:
Ik begrijp dat u de heer De Graaf oproept om de evolutie van de SP op dit punt te volgen.

De heer **Kox** (SP):
Ja, ik hoor veel in de toespraak van de heer De Graaf wat mij bekend voorkomt, maar er is niets mis met voortschrijdend inzicht, waar ik later in mijn toespraak nog op terugkom.

De heer **Machiel de Graaf** (PVV):
Hartelijk dank voor de woorden van de heer Kox. Ik deel zijn opvatting over de zaal van de vrijheid, maar ik zie nog wel een andere functie. Het zou nog veel mooier zijn als dit binnen een aantal jaren de fractiekamer voor de Tweede Kamerfractie van de PVV wordt. Misschien zijn we dan helemaal op onze plek.

De heer **Kox** (SP):
Ik weet niet of ik het zie zitten om er een fractiekamer van te maken, want dan wordt deze zaal van de vrijheid door één visie gemonopoliseerd. Het lijkt mij dat Jan de Witt, die op de gang staat in niet-gedemonteerde vorm, zich in zijn diverse delen in zijn graf zou omdraaien als dat zijn lot zou zijn.

Voorzitter. Vorig jaar prees ik de premier voor zijn enthousiaste optreden in deze zaal. Nu prijs ik hem en zijn regering voor alle inzet buiten deze zaal. De minister-president vliegt werkelijk van hot naar her, minister De Jager is altijd onderweg, nu ook alweer, en ook voor de rest van

De voorzitter:

Ter geruststelling van de media meld ik dat de verwarming het weer doet. Ik heb van de griffier begrepen dat, sinds wij begonnen met de politieke beschouwingen, ieder uur op de radio is gemeld dat de verwarming kapot was. Kennelijk was dit nationaal nieuws, maar dat probleem is nu voorbij.

Ik ben nog een kort woord schuldig ten behoeve van de drie leden van de Kamer die hun maidenspeech hebben gehouden. Ik wil nu graag mijn belofte inlossen.

Mevrouw Barth, u was al vertrouwd met de Haagse politiek voordat u werd verkozen in de senaat. In de periode tussen mei 1998 en mei 2002 diende u een volledige termijn in de Tweede Kamer. Daarna was u anderhalf jaar lid van de Staten van de provincie Noord-Holland, en tevens fractievoorzitter. Verder was u in het afgelopen jaar, tot uw aantreden in deze Kamer, lid van de Sociaal-Economische Raad. Als politicoloog vanuit opleiding en als voormalig dagbladjournalist bent u vertrouwd met het maatschappelijk debat. Vanwege de vele huidige en vroegere functies in adviesraden, in bestuurs- en welzijnsorganisaties en bij charitatieve instellingen, weet u wat er in de samenleving omgaat. Uw betoog in eerste termijn gaf al blijk van de passie waarmee u de geluiden uit de samenleving wilt vertolken in dit huis. Ik wens u veel inspiratie in deze Kamerperiode en succes met het aanvoeren van uw fractie.

Mijnheer Brinkman, als voormalig fractievoorzitter van het CDA in de Tweede Kamer in de periode 1989–1994 hebt u al vele malen gehakt met het bijltje van de algemene politieke beschouwingen. We zouden kunnen zeggen dat dit in een tijd was waarin het daar, vergeleken met vandaag, nog redelijk rustig toeging. Als minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur in het eerste en tweede kabinet-Lubbers in de periode 1982–1989 hebt u met regelmaat ook in deze Kamer wetsvoorstellen verdedigd. Voordat u de politieke arena betrad, raakte u in de functie van directeur-generaal binnenlands bestuur bij het ministerie van Binnenlandse Zaken vertrouwd met de complexe vragen van het nationaal bestuurlijk bestel. Wij hebben daar samen nog een behoorlijke tijd mogen werken. Het typeert uw persoon dat u zich, nadat u zich in 1994 terugtrok uit de landelijke politiek, hebt ingezet in vele bestuurlijke functies en maatschappelijke organisaties, bijvoorbeeld als vicevoorzitter van VNO-NCW, bij de SER als lid, en als voorzitter van Bouwend Nederland sinds 1995, uw meest bekende functie. Met uw ruime ervaring in openbaar bestuur, politiek en bedrijfsleven beschikt u over kennis en kwaliteiten waarvan niet alleen uw fractie maar ook de Kamer als geheel graag gebruik zal maken. Ik wens u een vruchtbare hervatting van uw politieke leven aan deze kant van het Binnenhof toe. En ook u wens ik succes met het leiden van uw fractie.

Ten slotte de heer Machiel de Graaf. Als aanvoerder van een nieuwe Kamerfractie van tien leden, allen nieuwkomers in de senaat, hebt u geen eenvoudige taak. Zonder de ervaring van reeds langer zittende Kamerleden moest u in de voorbije maanden de fractie van de PVV sturing geven. U ziet erop toe dat de taken en posities goed worden verdeeld en de aanwezige kennis en kansen ten volle worden benut. Dat is geen sinecure, maar vanuit deze voorzittersstoel te beoordelen, lijkt het u goed af te gaan. Als lid van de gemeenteraad van Den Haag hebt u ruim een jaar ervaring met het functioneren van een

democratisch gekozen vertegenwoordiging. Daar bent u sinds januari van dit jaar tevens fractievoorzitter. Daarnaast vervult u werkzaamheden als beleidsmedewerker voor de Tweede Kamerfractie van de PVV. Ook daaraan is vandaag al gerefereerd in het debat. Deze positie verleent u in de keten van het wetgevingsproces enige voorgrond op uw collega-senatoren. Voordat u politiek actief werd, vervulde u diverse managementfuncties bij een farmaceutisch bedrijf. Sinds 2008 was u zelfstandig ondernemer, "zzp'er" zullen we maar zeggen. Van opleiding bent u fysiotherapeut. U vermeldt hardlopen en zeilen als uw hobby's. Met die informatie mag ik ook u een uitdagend parcours toewensen in deze Kamer. Ik hoop dat u zich inmiddels thuis voelt in dit deel van ons nationale parlement.

Alle drie van harte gelukgewenst. Ik mag u verzoeken plaats te nemen voor het rostrum, zodat de rest van de Kamer en wellicht ook de bewindslieden u kunnen feliciteren. De bloemen zal ik omwille van de tijd in het water laten.

De vergadering wordt van 16.20 uur tot 17.20 uur geschorst.

De voorzitter:

De ingekomen stukken staan op een lijst die in de zaal ter inzage ligt. Op die lijst heb ik voorstellen gedaan over de wijze van behandeling. Als aan het einde van de vergadering daartegen geen bezwaren zijn ingekomen, neem ik aan dat de Kamer zich met de voorstellen heeft verenigd.

(Deze lijst is, met de lijst van besluiten, opgenomen aan het einde van deze editie.)

De voorzitter:

Ik deel de Kamer mee dat ik benoemd heb in de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken en de Hoge Colleges van Staat/Algemene Zaken en Huis der Koningin (BZK/AZ) de heer Van Dijk ter vervanging van de heer Machiel de Graaf, in de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) de heer Van Dijk ter vervanging van de heer Sörensen, en in de vaste commissie voor Europese Samenwerkingsorganisaties (ESO) de heer Sörensen ter vervanging van de heer Reynaers.

Ingekomen zijn vijf beschikkingen van de Voorzitters van de Eerste en Tweede Kamer der Staten-Generaal:

- een beschikking houdende aanwijzing van de heer Machiel de Graaf, de heer Ten Broeke en mevrouw Arib tot vertegenwoordigers in de Euro-Mediterrane Parlementaire Assemblée;
- een beschikking houdende aanwijzing van mevrouw Meurs, de heer Smaling, de heer Çörüz, de heer Wilders, de heer Kortenoeven, mevrouw Ferrier, mevrouw Dikkers en mevrouw De Caluwé tot leden van de OVSE-Assemblee;
- een beschikking houdende aanwijzing van mevrouw Huijbregts-Schiedon, mevrouw Vlietstra, mevrouw Lokin-Sassen, de heer Van Raak, de heer Elias, de heer Bosma, de heer Biskop, de heer Beertema, de heer Van der Ham, mevrouw Lucas-Smeerdijk en mevrouw Smeets tot leden van de Interparlementaire Commissie van de Nederlandse Taalunie;
- een beschikking houdende aanwijzing van mevrouw Huijbregts-Schiedon, mevrouw Quik-Schuijt, de heer Postema, de heer Biskop, de heer Van Bochove, de heer Knops, de heer Van der Veen, de heer Pechtold, de heer